

Wojtkiewicz-Rok, Wanda

Sprawozdanie z udziału w I Sympozjum
Sekcji Historii Położnictwa i Ginekologii
Polskiego Towarzystwa
Ginekologicznego, odbytego w Rydzynie
w dniach od 17 do 19 czerwca 1999 r.

Medycyna Nowożytna 6/2, 192-194

1999

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wanda Wojtkiewicz-Rok

Sprawozdanie z udziału w I Sympozjum Sekcji Historii Położnictwa i Ginekologii Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego odbytego w Rydzynie w dniach od 17 do 19 czerwca 1999 r.

Z inicjatywy prof. dr hab. n. med. Edmunda Waszyńskiego kierownika Zakładu Humanistycznych Nauk Lekarskich Akademii Medycznej we Wrocławiu w dniach od 17 do 19 czerwca 1999 r. zostało zorganizowane w Rydzynie koło Leszna sympozjum na temat „Polska szkoła położniczo-ginekologiczna”. Patronat honorowy pełnił prezydent Leszna Tomasz Malepszy, komitetowi naukowemu przewodniczył prezes Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego prof. dr hab. Tadeusz Pisarski. W skład komitetu organizacyjnego, któremu przewodniczył prof. E. Waszyński, weszli lekarze z Oddziału Ginekologiczno-Położniczego w Lesznie w składzie: wiceprzewodniczący – dr n. med. Zdzisław Sobczyk, sekretarz – mgr Andrzej Kościelski, skarbnik – lek. med. Ewa Kujawska, członkowie: lek. med. Maciej Frykowski, lek. med. Marek Grabarczyk, Elżbieta Jakubiak, lek. med. Krzysztof Jędrzejczak, lek. med. Grażyna Majewska, lek. med. Roman Moliński, lek. med. Ryszard Leśniewicz, lek. med. Arkadiusz Lisowski, lek. med. Grażyna Pawlaczyk, lek. med. Andrzej Pietrzak, lek. med. Aleksandra Poniży, lek. med. Tadeusz Smyrek, lek. med. Ewa Szymańska, lek. med. Małgorzata Warelis.

Zasadniczym celem spotkania naukowego polskich ginekologów – położników w Rydzynie była realizacja pomysłu prof. E. Waszyńskiego utworzenia w ramach Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego Sekcji Historii Położnictwa i Ginekologii. Temu celowi podporządkowano program naukowy oraz efektowne i wartościowe pod względem merytorycznym imprezy towarzyszące konferencji. Ponieważ tematem wiodącym była polska szkoła ginekologiczno-położnicza, za motto sympozjum przyjęto cytaty z dzieł Joachima Lelewela (1786-1861): „Cudze rzeczy dobrze znać, swoje obowiązek”. Te znakomicie dobrane do sytuacji słowa polskiego patrioty zobowiązywały wszystkich uczestników spotkania w Rydzynie.

Obrady naukowe zaplanowane na 18 i 19 czerwca poprzedziło przyjęcie powitalne 17 czerwca podczas którego prof. E. Waszyński omówił rolę historii medycyny w naukach przyrodniczych. Przyjęcie umilała kapela ludowa, a zakończyło się zwiedzaniem zamku oraz przypomnieniem historii rodów Sułkowskich i Lesz-

czyńskich. W dniu następnym Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego prof. E. Waszyński podczas uroczystego otwarcia Sympozjum wygłosił apel do uczestników o gromadzenie i zabezpieczanie wszelkich zabytków materialnych dotyczących działalności ginekologów polskich. W słowach powitania nawiązał do nadzwyczajnych tradycji medycznych Leszna, warto tu przytoczyć cytaty z owego wystąpienia: „Chlubne tradycje sięgają XVII w., kiedy w Lesznie działał lekarz i uczonego o wiedzy encyklopedycznej, Jan Jonston, autor wiekopomnego dzieła *Idea universae medicinae*. [...] W Lesznie powstało pierwsze w Polsce czasopismo medyczne pt. *Primitiae physico-medicae* (1750-1753), którego twórcą był lekarz leszczyński Jeremiasz Neifeld. Tu też urodził się Jerzy Chrystian Arnold – pierwszy polski historyk i bibliograf medycyny. W pracy *O hojności królów polskich dla rzeczy lekarskiej i lekarzów* Arnold dał całkowity obraz sztuki lekarskiej od epoki Piastów po czasy Stanisława Augusta. Dzieło Arnolda pt. *De monumentis historiae naturalis* obejmowało piśmiennictwo krajowe i zagraniczne na temat ziołolecznictwa, od starożytności do końca średniowiecza. Doceniając zasługi Arnolda dla historiografii medycznej, wielki nasz historyk medycyny Ludwik Gąsiorowski dedykował trzeci tom swego dzieła *Zbiór wiadomości do historii sztuki lekarskiej w Polsce...* Chrystianowi Arnoldowi. Warto wspomnieć, że Arnold praktykował jako położnik”.

Po przywitaniu gości i uroczystym otwarciu obrad wystąpili uczniowie leszczyńskiej szkoły muzycznej z fragmentami utworów muzyki poważnej. Swoista atmosfera patriotyzmu panująca od początku spotkania nieoczekiwanie została pogłębiona osobistą refleksją prof. dr hab. Tadeusza Heimratha. Rozpoczynając wykład o historii zjazdów Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego przedstawił się, ze względu na miejsce, w którym odbywały się obrady Sympozjum, jako potomek mistrzów murarskich, którzy w drugiej połowie XVIII w. brali udział w przebudowie Zamku Rydzynskiego zleconej przez ówczesnych właścicieli, Sułkowskich. Heimrathowie przybyli do Polski z Bohmerwaldu, wschodniego pogranicza Bawarii i Rydzyna była ich pierwszym miejscem pracy i zamieszkania w Polsce.

Uczestnikami sympozjum poza wyjątkami byli lekarze, toteż wygłaszane referaty miały charakter faktograficzny w ujęciu kronikarskim i z reguły poświęcano je dziejom poszczególnych ośrodków naukowo-terapeutycznych np. warszawskiemu, wileńskiemu (do 1939 r.), gdańskiemu, lubelskiemu, wrocławskiemu. W części referatów przedstawiono biografie sławnych ginekologów, niekiedy jeszcze żyjących np. prof. Kazimierza Nowosada.

Analizy i pewnej oceny metod stosowanych w położnictwie w ostatnim dwudziestolecu dokonał prof. dr hab. Bogdan Chazan w referacie pt. *Ewolucja metod prowadzenia porodu w Polsce w ostatnim dwudziestolecu*. Podsumowania współczesnych osiągnięć nauki w zakresie terapii hormonalnej podjął się prof. dr hab. Piotr Skalba w pracy: *Premarin-historia i współczesność w hormonalnej terapii zastępczej*. Prof. E. Waszyński wyeksponował rolę ginekologów polskich na tle osiągnięć międzynarodowych na przełomie XIX i XX w. w referacie „Postępowy nurt ginekologii polskiej na przełomie XIX i XX wieku”.

Obrady uzupełniała sesja plakatowa w której przedstawiono dodatkowo 24 tematy dotyczące historii ginekologii i położnictwa w Polsce końca XIX i XX w.

W sali obrad wystawiono portrety sławnych położników i ginekologów opatrzone zwięzłymi życiorysami. Plejadę uczonych rozpoczynała podobizna M. Madurowicza (1831-1888), a kończyło zdjęcie Henryka Becka (1896-1946). Jak gdyby naturalną kontynuacją wystawy portretów, chociaż ze zmianą nastroju, była kolejna ekspozycja, poświęcona pozazawodowej działalności profesora Becka, czyli jego akwarelom. Pochodzą one ze zbiorów Głównej Biblioteki Lekarskiej, a wyboru i prezentacji dokonała mgr A. Pruszyńska. Tematycznie nawiązywały głównie do położnictwa.

Niezwykle interesująca okazała się wystawa muzealnych narzędzi lekarskich. Pochodziły one głównie ze zbiorów prywatnych E. Waszyńskiego oraz z Zakładu Historii Medycyny Akademii Medycznej w Poznaniu, kierowanego przez dr Romana Meisnera. Obok narzędzi zaprezentowano na kilku stołach kolekcję starych podręczników z ginekologii i położnictwa oraz stare czasopisma o treści medycznej, pochodzące również ze zbiorów prywatnych E. Waszyńskiego.

Istotnym wydarzeniem podczas Sympozjum było posiedzenie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego i oficjalne utworzenie Sekcji Historii Położnictwa I Ginekologii. Na przewodniczącą Sekcji wybrano prof. E. Waszyńskiego, zastępcą został prof. dr hab. Janusz Kubicki.

Prócz imprez towarzyszących o charakterze naukowym Sympozjum uświetnił koncert Kwartetu Smyczkowego im. H. Wieniawskiego z Poznania oraz wieczór towarzyski przy ognisku.